

De oorsprong van de organisatie-Woltersom ligt in Duitsland. Begin augustus '40 (in Berlijn rekende men er toen nog op dat Engeland het hoofd in de schoot zou leggen) deed *Reichswirtschaftsminister* Funk aan Goering een heel program van maatregelen toekomen die er, schreef Funk, op gericht waren, 'die europäischen Volkswirtschaften so vollkommen und eng wie möglich mit der grossdeutschen Wirtschaft zu verflechten', een en ander 'unter deutscher Führung' en met de bedoeling, de 'Sicherung eines möglichst grossen Teil der europäischen Warenproduktion für den deutschen Bedarf' te bereiken. Ten aanzien van de 'Organisation der Wirtschaft' vloeiende hieruit voort:

'Schaffung von Organisationsformen wie sie die Organisation der gewerblichen Wirtschaft und der Reichsnährstand in Deutschland darstellen, und Zusammenschluss dieser Organisationen in eine europäische Gesamtorganisation unter deutscher Führung'¹ -

dat was een formulering die Goerings volledige instemming had.

Tot die 'europäische Gesamtorganisation' is het nimmer gekomen - wèl tot de nieuwe organisaties in bezet Nederland. Zo kreeg de *Reichsnährstand* er zijn pendant in de Nederlandse Landstand. Die Landstand werd overigens pas in oktober '41 opgericht; Seyss-Inquart had zich bij de verwezenlijking van dit onderdeel van Funks denkbeelden dus niet gehaast.

Meer spoed was betracht bij de opbouw van een nieuwe organisatie van het Nederlandse niet-agrarische bedrijfsleven die bij de organisatie in Duitsland aansloot. Daar waren alle organisaties van ondernemers die uit de periode vóór de *Machtübernahme* dateerden, opgeheven; die ondernemers waren sinds '36 in een *Reichswirtschaftskammer* verenigd die uit zes *Reichsgruppen* bestond: industrie, handel, verzekeringswezen, banken, energiebedrijven, ambacht; elk van die *Reichsgruppen* telde een groot aantal *Wirtschaftsgruppen* en onder die *Wirtschaftsgruppen* ressorteerden weer talloze *Fachgruppen* en *Fachuntergruppen*. Zo waren de fabrikanten van pantoffels gegroepeerd in een *Fachuntergruppe* van de *Fachgruppe* 'industrie voor bijzondere schoenen', die op haar beurt met vijf andere *Fachgruppen* de *Wirtschaftsgruppe* 'lederindustrie' vormde: *Wirtschaftsgruppe 24* van de in totaal 31 waarin de *Reichsgruppe*-industrie onderverdeeld was. Aanvankelijk speelden deze Duitse organisaties, die alle op het 'leidersbeginsel' gebaseerd waren, een belangrijke rol: zij vertegenwoordigden het bedrijfsleven bij de departementen en waren met taken belast, bijvoorbeeld op het gebied van de distributie van grond- en hulpstoffen, die de overheid ook met eigen organen had kunnen uitvoeren.

¹ Brief, 6 aug. 1940, van Funk aan Goering (Ncur. doc. PS-1093).